קיא: השוחט והמעלה פרק שלשה עשר זבחים

השוחט בלילה בהמה כו'. ואם תאמר שחט בחוץ בלילה והעלה בחוץ אמאי חייב ומאי שנא משלמים שנשחטן בחוץ קודם פתיחת דלתות ההיכל דפטור כדאיתא בפרק שני שעירי (יומא דף סב:) ויש לומר דלילה אין מחוסר זמן אבל התם מחוסר מעשה ואם תאמר לר"ש מאי שנא שוחט בהמה בלילה בפנים משוחט עוף בפנים [יא] ויש לומר דשוחט עוף בפנים מקטל קטליה ואם עלה ירד אפי' לר"ש אע"ג דלא מטמא בגדים אבית הבליעה [לא] שאין שם שחיטה מטמא בגדים אבית הבליעה אפילו טרפה או נרבע:

שחט בחוץ והעלה בחוץ חייב. אף על העלאה. שחיטה בחוץ בעוף רבייה דחמנא (ויקרא יז) מאו אשר ישחט [ז] ואהעלאתו נמי אמרינן לקמן [יב] (קיט:) ואליבא תאמר [ויקרא יז] לערב פרשיות דכל שמתחייב על שחיטתו בחוץ אם חזר והעלן או הוא או אחר חייב: **גמ' דרך הכשירו בפנים כו'.** בגמרא פריך אסיפא דרך הכשירו בחוץ חיובו הוא דעוף קדשים אין לו הכשר בחוץ בשחיטה והכי איבעי למיתני דרך חיובו בחוץ פטורו בפנים דרך חיובו בפנים פטורו בחוץ כגון שחט בפנים והעלה בחוץ פטור שחט בחוץ והעלה בחוץ חייב מלק בפנים והעלה בחוץ חייב מלק בחוץ והעלה בחוץ פטור נמצא במקום שמתחייב על העלאתו אם נעשית עבודה הראשונה [יד] בפנים כגון [טו] במליקת פנים פטור על העלאתו אם נעשית עבודה ראשונה בחוץ ודרך שמתחייב על העלאה אם נעשית העבודה ראשונה בחוץ כגון בשחיטה פטורו בפנים אם נשחט בפנים והעלה בחוץ: **ר"ש אומר כל שחייבין עליו בחוץ חייבין על כיוצא [טו] בפנים והעלה בחוץ כו'.** בגמרא מפרש לה. ומיהו הכי משמע כל שחייבין על העלאתו כו' [טז] אם נעשית עבודתו כולו בחוץ חייבין עליו בנעשית עבודתו ראשונה בפנים ואמ"כ העלהו בחוץ חוץ מן השוחט עוף בפנים והעלה בחוץ פטור ואילו דכותיה [יז] בחוץ הוה מתחייב אף בהעלאה: **גמ' הכשרו חיובו הוא.** דבחוץ מאי הכשר שייך למימר חיובו שייך למימר כדפרישית לעיל [יח]: **ר"ש אהייא.** פליג: **בחוץ נמי מיחייב.** אם מלקו בחוץ נמי מחייב אהעלאתו בחוץ: **שחיטה לילה בבהמה [יט] והעלה בחוץ אינא ביינייהו.** וחסורי מחסרא מתניתין במילתיה דתנא קמא והכי קאמר וכן השוחט בהמה בלילה בפנים והעלה בחוץ פטור דאינה מתקבלת בפנים דכתיב (ויקרא יט) ביום זבחכם ואפי' עלתה תרד ורבי יהודה היא דאמר בפרק המזבח (לעיל דף פד.) פרט לנשחטה בלילה: **שחט בחוץ והעלה בחוץ חייב.** דבשחיטת חוץ לא שנא לילה מיום דהא ראוי הוא לבא אל פתח אהל מועד למחר ובהעלאתו נמי חייב דהא כתיב (ויקרא יז) ואליבא תאמר: **חייבין על כיוצא [יט] בפנים והעלה בחוץ.** והשוחט בהמה בלילה בפנים והעלה בחוץ חייב כאילו שוחטה [כ] בחוץ דהא בפנים אם עלתה לא תרד אית ליה בפרק המזבח מקדש (שם) דקתני ר"ש אומר עולה אין לי אלא עולה כשירה מנין לרבות שנשחטה בלילה כו': **חוץ מן השוחט העוף בפנים והעלה בחוץ.** דפנים [כא] נמי אם עלה ירד דהא מיקטל קטליה כדאמרי' בהמזבח מקדש (לעיל דף פה.): [**וכן**] **המקבל בכלי חול בפנים והעלה בחוץ פטור.** דהא בפנים אם עלה ירד דה"ל כנשפך דמה. ורבי יהודה היא דלית ליה אם עלו לא ירדו אלא בלן ויולא ונשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו ושקיבלו פסולין את דמו בהגך פסולין דחזו לעבודת גבור כדמפרש בהמזבח מקדש (שם פד:): **רבי שמעון אומר כו'.** דהא בפנים נמי אית ליה אם עלתה לא תרד ואפי' נשפך דמה כדקתני התם [פד.]: **והשתא דאני אכוה דשמואל.** דרבי שמעון מחייב אמלק בחוץ והעלה בחוץ תני במילתיה דר"ש במתני' כל שחייבין עליו בפנים כגון המולק בפנים והמעלה בחוץ חייבין עליו בחוץ ודקתני סיפא חוץ מן השוחט בפנים ומעלה בחוץ אדיוקא קאי דאיכא למידק ממילתא דר"ש הא כל שאין חייבין עליו בפנים והעלה בחוץ כגון קדשים פסולין שלא היה פסולן בקדש כגון הרובע והנרבע כו' אין חייבין עליהן אם שחטן בחוץ והעלן בחוץ [כב] אשחיטתן לא מיחייב דלא קרינא ביה ואל פתח אהל מועד לא הביאו [ויקרא יז] והעלאתן מהיכא תיתי דהא לא קרינא ביה נמי אל פתח אהל מועד לא יביאנו [שם] חוץ מן השוחט עוף בפנים והעלו בחוץ שאף על פי שפטור על העלאתו בחוץ חייבין על כיוצא בו בשוחט בחוץ והעלה בחוץ דהא איתרבאי לעיל (דף קז.) שחיטתו מאו אשר ישחט והעלאתו מואליבא תאמר: **מתני' נתן בחוץ וחזר ונתן בפנים חייב.** כדי נסבה אלא משום סיפא דבעי מיתני בפנים וחזר ונתן בחוץ ואשמעינן דאע"ג דשייריה גינהו מיחייב עלייהו וסתמא כרבי נחמיה: **שניהם בחוץ חייב.** אחת ואם היתה לו ידיעה בינתיים חייב שתים: **אחד בפנים ואח"כ השני בחוץ פטור.** ואפילו לרבי נחמיה כדמפרש בגמרא דקסבר כוס אחד עושה את חבירו דחוי הילכך אפילו שייריה לא הוי: **והפנימי מכפר.** להכשיר הזבח כדאמרן בכל הזבחים שנתערבו (לעיל דף פב.) דלא עשה את המשוייר כיולא בו [כג]: **למה הדבר דומה.** בגמרא מפרש למה לי לדמויינהו ומאי גמרי מהדדי: **שניהן בחוץ חייב.** על כל אחת ואחת דבשעת שחיטה כל אחת היתה ראויה לפנים: **אחת בפנים והשניה [כד] בחוץ פטור.** דהויא לה חטאת שכיפרו בעליה ולמיתה אזלא ואינה מתקבלת בפנים: **חייב על החילוגה.** דהא חזיא לפנים דאיזו מהן שירצה יקריב: **והפנימית מכפרת.** על הבעלים: **כשם שדמה פוטר [כה] בשרה.** מן המעילה דזריקת דם מוציאה בשר קדשי קדשים מן המעילה [מעילה ב.] דיהא [כו] בה שעת היתר להנהיג כך היא פוטרת את בשר חברתה ואע"פ שפסולה ואשחט שתיהם בפנים קאי ואשמעינן דהיכא דמונח [כז] בכוסות וקדם וזרק את דם האחת פוטרת את חברתה מן המעילה משום חטאת שכיפרו בעליה דקיימא לן [שם ג.] חטאות המתות לא נהנין ולא מועלין אבל משום שחוטי חוץ לא איצטריכא ליה דכמאן דקטליהו [כח] דמי ולית בהו מעילה כדאמרינן [כט] בשמעתא קמייתא [דמעילה ב.] קדשים שמתו יצאו מידי מעילה. ואגב גררא נסבה הכא אידי דנקטא [ל] משום שחיטת חוץ ובפרק קמא דמעילה (דף ו:) נמי קתני לה לגולה:

גמ'

עין משפט נר מצוה

נב א מיי' פי"ח מהל' מעה"ק הלכה יח:
נג ב ג גד מיי' שם הלכה יח:
נד ה ו מיי' שם הלכה יח:
נה ז מיי' פי"ט שם הלכה יג:
נו ח מיי' פ"ג מהלכות מעילה הלכה ו:

מוסף רש"י

אבוה דשמואל בר רב יצחק. על אבוה דבר אבוכרס פירש"י זהו אבוכרס עצמו ומכירין היו את הבן ולא רצו את הבן שהיו קורין אותו על שם בנו, שעשו את בנו סימן לו (חולין לח.) **והרי שתיהן** עומדות. ושחט את שתיהן וחזק של אחת מהן והויא לה לידך מבכתה מוחר מעלת משעה שנזרקה דמה של אחת: **כשם** שדמה פוטר את בשרה. כשם שאותה שנזרק דמה פוטרת בשרה מן המעילה, כך היא פוטרת את בשר חברתה. זו שלא נזרק דמה, מן המעילה, דכונס אחד הן שהרי יכול לזרוק דמה של זו זו מהן שילקה (מעילה ה:):

מסורת הש"ס

א) [לעיל קח.], **ב)** [לעיל פד: ע"ש], **ג)** עירובין דף צד., **ד)** מעילה דף ו:, **ה)** [שם], **ו)** [לעיל קז.], **ז)** ד"ה נמצא, **ח)** [ע"י לעיל סט. תו' ד"ה לאתויי]

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר זעירי שחיטת לילה בבהמה איכא ביניייהו:

שינויי נוסחאות

א) ל"ל דבפנים (*ש"מ): **ב)** נ"א מיחייב, כל שחייבין עליו בפנים חייבין עליו בחוץ מיבעי ליה ואלא כי היכי כו' ומה שבימים נמתק (ש"מ), וכ"ה בדוב כתה"י ושם אית מיתא תיבת האי. ובש"מ מוחק תיבת האי בכל הענין: **ג)** ל"ל מיחייב (*ש"מ): **ד)** בחוץ אין חייבין עליו בפנים מיבעי ליה כל"ל (ש"מ, וכ"ה ברוב כתה"י): **ה)** חייבין עליו בפנים אין חייבין עליו בחוץ מיבעי ליה כל"ל (ש"מ, כתה"י): **ו)** תיבות בכלי חול ליתא בכתה"י. וגוה: **ז)** ל"ל והשתא (ש"מ, כתה"י). וכ"ה בדש"י: **ח)** נ"א מיחייב תני כל שחייבין כו' (ש"מ, וכעי"ז בכתה"י) וכן משמע מרש"י: **ט)** בכי"ל ליתא תיבות והעלה בחוץ. וכן בא"ש, וכ"מ בדש"י. נ"א והעלה בחוץ חייבין על כיוצא בו בחוץ והעלה בחוץ (כי"ד וקז). בכי"מ ובד"ש ליתא חייבין עליו בחוץ. ולפנינו ע"פ כה"ר: **י)** ראוי לבוא בפנים (כתה"י וש"מ): **יא)** נ"א חייב (כי"צ). וכ"כ במשנה כ"י לוקספורד ובכלון. וכן הגיה הרב יהוסף הוגא במגא"ש. ולפ"ז מיושב הרמב"ם בפי"ט מהל' מעה"ק סי"ג שפסק אחד בפנים ואחד בחוץ חייב. ועי' בכ"מ שם בשם מהר"י קורקוס שכ' דאולי הר"מ היה לו גי' אחרת. ולא"ה גם להלן בחוש שאח"ז: **יב)** נ"א חייב (כי"צ). וכ"כ בשני כתה"י הנ"ל וגם בכ"י קופמן. ולא"ה בחוש שלפנ"ז: **יג)** ל"ל לעיל (קז ע"ב) (גל' קה"י): **יד)** נ"א הראשונה בחוץ כגון בשחיטה וליתא כל הקטע מתיבת בפנים עד העבודה ראשונה (כי"פ). וכן הגיה הפ"מ ועי"ש שמתק גם קטע לפנ"ז: **טו)** נ"א כגון במליקה פטור על העלאתו אם נעשית המליקה בחוץ ודרך כו' (*צ"ק): **טז)** תיבת כו' ליתא בכתה"י וש"מ: **יז)** דכוותיה אם נעשית כולה בחוץ הוה כל"ל (ב"ש וח"נ): **יח)** בבהמה בפנים והעלה כל"ל (*ש"מ): **יט)** כיוצא בו בפנים (*ש"מ): **כ)** ל"ל שחטה (ש"מ, כתה"י): **כא)** ל"ל דבפנים (כי"י): **כב)** בחוץ דהא אשחיטתן (כתה"י וב"ש): **כג)** תיבת בו ליתא בפרי"ד: **כד)** והשניה אחריה בחוץ (*ש"מ): **כה)** את בשרה כל"ל (*ש"מ): **כו)** ל"ל דהיה (גליון). נ"א דאית לה (כי"י): **כז)** דמונח דם בכוסות (כי"פ): **כח)** ל"ל דחנקינהו (*ש"מ): **כט)** כדאמרי' במעילה בשמעתא (*ש"מ): **ל)** ל"ל דנקט (ש"מ): **לא)** הבליעה שכך גזירת הכתוב שאין כל"ל (ב"ש וח"נ):

גמ׳ מאן תנא. דפליג עליה דר׳ אלעזר בר׳ שמעון בפרק כל הפסולין (לעיל דף לד:) ואומר כוס עושה חבירו דחוי דקתני חטאת שקבל דמה בארבע כוסות ונתן ארבע מתנות מאחד מהם הוא לבדו נשפך ליסוד והן נשפכין לאמה ורבי אלעזר ב״ר שמעון אמר התם כולן נשפכין ליסוד דקסבר כוס אחד עושה את חבירו שירים: **רבי נחמיה הוא.** דפליג עליה דאמר הכא קבל דמה בכוס אחד נתן בפנים וחזר ונתן בחוץ חייב דשיריים נינהו ושירי הדם שהקריבו [ט] בחוץ חייב והיכא דקיבלו בשני כוסות אמר פטור אלמא כוס שני לאו שיריים משיב ליה אלא דחוי היה [י] לשפוך לאמה הלכך לא מיחייב עליה בחוץ: [יא] **מאי למה הדבר דומה.** למאי הלכתא דמינהו ומאי גמר מינה: **הא מני רבי היא דאמר.** במסכת תמורה (דף כב:) אבודה בשעת הפרשה מתה בחטאת [יא] שכיפרו בעליה דקיימא לן (שם דף כא:) דאלא למיתה אפילו לא היתה ראשונה אבודה בשעה שמתכפר בשניה אלא בשעת הפרשה ומשהפרישו זו תחתיה נמצאת קיימא לן בה דאם נתכפר באחת מהן שניה מתה והכי קאמר תנא דמתני׳ טעמא דאבדה כלומר [יב] זו שהופרשה על ידי איבוד חבירתה הוא דכי שוחט אחת מהן בחוץ אחר שקרבה חבירתה [יג] פטור דדמיא לכוס דחוי משום דכרבי סבירא ליה דאמר למיתה אזלא אבל המפרישי שתי חטאות לאחריות מעיקרא אאם תאבד האחת יתכפר בחבירתה דאפי׳ רבי מודה בו [יד] דמתכפר באחת מהן והשניה תרעה ודמיה לעולת קין המזבח וכן לרבנן באבודה בשעת הפרשה דאית להו תרעה בההוא לא אמרינן דאם שחטה בחוץ לשניה דנפטר ואף על גב דלכתחילה לא קרבה היא גופה עולה אלא דמיהן [טו] חייב עליה בחוץ דאי אקרבה לדידה גופה עולה בפנים מתקבלת היא: **דרבי הוגא [אי״ר] אאם שניתק לרעייה.** כגון תמורת אאם ואאם שמתו בעליו או נתכפרו באחר וקיימא לן (תמורה דף יח.) כל שבחטאת מתה באאם רועה ונמלך בב״ד ואמרו לו ירעה ושחטו אתם כשר לעולה ודוקא ניתק אבל לא ניתק לא כדאמר בפ״ק (לעיל ד׳ ה:) הוא בהוייתו יהא: **מי דמי.** מתני׳ לדרב הוגא לחיובי אחטאת שניה בחוץ מהאי טעמא הא לא חזיא היא גופה לעולה כלל דהא נקבה היא: **מיוסדיניא.** מקום: **בשעיר נשיא.** שהפרישו שניים לאחריות דהתם זכר הוא:

הדרן עלך השוחט והמעלה

פרת חטאת. חוץ מגתה. בגמרא [קיג.] מפרש היכא: **גתה.** לשון גת כלומר [טז] מקום עמוק: **ששחטה חוץ מגתה** גרסי׳: **פטור.** ולא אמרינן שומט קדשים בחוץ [יז] שלא במקום מלוה דרחמנא פטריה מואל פתח אהל מועד וגו׳ הראוי לפתח אהל מועד שמובא עליו להביאו שם דמדקפיד קרא לענשו על שלא הביאו ש״מ בעומד להביאו שם משמעי קרא: **לא שאינו ראוי.** כל שאינו עתיד [לבא]. ובגמרא [קיג:] פריך הא שעיר המשתלח עתיד לבא להגריל ולהתוודות: **שנאמר לפני משכן.** להקריב קרבן לפני משכן אע״פ שכשר לבא הואיל ואינו כשר ליקרב. ובגמרא [שם] פריך הני נמי תיפוק לי מואל פתח אהל מועד: [יח] **עוכר בל״ת.** הואיל וראוי לבא לאחר זמן כדקתני בסיפא: שהיה

גמ׳ בשלמא בחוץ וחזר ונתן בפנים שכולו ראוי [א] להיות בפנים אבל [ב] בפנים והעלן בחוץ שיריים נינהו [ג]**הא מני רבי נחמיה** היא דאמר שירי הדם שהקריבן בחוץ חייב אי רבי נחמיה אימא סיפא קבל דמה בשני כוסות נתן שניהם בפנים פטור שניהם בחוץ חייב אחד בפנים ואחד בחוץ פטור והאמר רבי נחמיה שירי הדם שהקריבן בחוץ חייב [ג] סיפא אתאן לתנא קמא דרבי אלעזר ברבי שמעון דאמר [ד]כוס עושה דחוי לחבירו: למה הדבר דומה למפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ואחר כך נמצאת הראשונה: למה [ה] הדבר דומה למה לי הא מני רבי [ו]**היא דאמר** [א]אבודה בשעת הפרשה מתה והכי קאמר טעמא דאבדה הא הפריש שתי חטאות לאחריות חדא מינייהו מעיקרא עולה היא וכדרב הונא אמר רב [ז]דאמר רב הונא אמר רב [ח]אשם שניתק לרעייה ושחטו סתם כשר לעולה מי דמי התם אשם זכר ועולה זכר אבל [ה] חטאת נקבה היא א״ר חייא מיוסתיניא בשעיר נשיא:

הדרן עלך השוחט והמעלה

פרת [ג]חטאת ששרפה [ו] חוץ מגתה וכן [ד]שעיר המשתלח שהקריב [ז] בחוץ פטור שנאמר [ו]ואל פתח אהל מועד לא הביאו [ה]כל שאין ראוי לבא אל פתח אהל מועד אין חייבין עליו [ו]הרובע והנרבע והמוקצה והנעבד והמחיר [ח] [והאתנן] והכלאים והטריפה ויוצא דופן שהקריבן בחוץ פטור שנאמר [ו]לפני משכן ה׳ [ז]כל שאין ראוי לבא לפני משכן ה׳ אין חייבין עליו בעלי מומין בין בעלי מומין קבועין בין

אלא בפנים וחזר ונתן בחוץ שיריים נינהו. אע״ג דאית לאוקומא בג׳ מתנות שבחטאת דאמרינן בפ׳ ב״ש (לעיל דף לח:) דלענין חוץ הוי כתחילתן לא משמע ליה אלא בשייריים דומיא דסיפא דשני כוסות אחד בפנים ואחד בחוץ שלא היה עושה חבירו דחוי אע״כ נתן לכולם: [ט] **כשם שדמה פוטר את בשרה מן המעילה.** דזריקת דם מוציאה בשר קדשי קדשים מן המעילה כך הוא פוטר את בשר חבירתה מן המעילה ופי׳ בקונטרס משום חטאת שכיפרו בעליה דקי״ל חטאות המתות לא נהנין ולא מועלין וקשה לפירושו דבסוף פרק קמא דמעילה (דף ו:) תנן אמר רבי עקיבא והרי מפרש חטאתו ואבדה והפרש אחרת תחתיה ואחר כך נמצאת הראשונה הרי שניהם עומדים לא כשם שדמה פוטר את בשרה כך פוטר את בשר חבירתה ואמרינן בגמרא [י] אמר רבי אלעזר לא אמר רבי עקיבא אלא שחט שניהם בבת אחת ולא מזה זורק לזה מזה זורק אבל בזה אחר זה לא ואי חשיב כחטאות המתות אפילו בזה אחר זה נמי אלא ואלא כיון דנשחטה קודם זריקת דמה של חבירתה שראוי להתכפר לא הויא חטאת המתה והיינו טעמא דיש חילוק בין בת אחת לזה אחר זה דבבת אחת חשיבי תרוייהו כחד גופא ולכך פוטר את בשר חבירתה וכן מוכחת הסוגיא: **הא מני רבי היא דאמר אבודה בשעת הפרשה מתה.** למאן דאמר בפרק ולד חטאת (תמורה דף כב.) דהכל מודים במתכפר בשאינה אבודה דאבודה מתה מיירי הכא בכל ענין דהשניה מתה לרבי ואיכא למאן דאמר התם דבבת אחת פליגי והיכא דמשך מדעתו אחת מהן והקריב השניה מתה לכולי עלמא דנתכוין לחטאתה והיכא דנמלך מודה רבי דנתכפר [יא] באבודה דשאינה אבודה רועה והכא מיירי בשחט שאינה אבודה בפנים ואבודה בחוץ וקשה קצת מאי רבי היא דרבנן נמי לא פליגי בהכי: **והכי קאמר טעמא דאבדה אבל הפריש שתי חטאות לאחריות כו׳.** משמע היכא דקתני אבדה הוי אבדה דוקא ותימה דבסוף פ״ק דמעילה (דף ז.) תניא אמר רבי שמעון כשהלכתי לכפר (בגא) [פאני] כו׳ עד אמר לי בני אתה אומר כן והרי מפרש חטאת ואבדה והפרש אחרת תחתיה כו׳ ולר״ש על כרחין לא מחלק דרועה לר׳ שמעון ית ליה כלל כדאיתא בפרק מי שהיה טמא (פסחים דף נז:) ובתמורה פרק יש [ט] ולד חטאת (תמורה דף י) וי״ל דבמעילה אינו יורד לחידוש זה אלא לאשמועינן דזריקה מועלת ליועל וחד מיינייהו נקט אבל מתני׳ דהכא לחידוש תנייה דאין זה דמיון כ״כ ולא נקטה אלא לאשמועינן דרבי היא [כ] חדא מיינייהו מעיקרא עולה היא ואפילו למ״ד בעי עקירה חסרון עקירה לא שמיה חסרון בהאי דעומד ליעקר ולא דמי להא דאמרינן בפ׳ בתרא (לקמן דף קיד:) אי הכי לשמו ליחייב הואיל ורלוי שלא לשמו ומשני מחוסר עקירה דהתם אינו עומד ליעקר:

בשעיר נשיא. וא״ת לר״ש חטאת זכר אמאי מתה הא אמרי׳ בפרק קמא דהוריות (דף ו:) ובפרק שני דתמורה (דף טו:) דחמש חטאות בחד מקום גמירי להו ולא משכחת ולד חטאת בחטאת זכר וי״ל דמתני׳ דלא כר״ש והא דאמרינן בפ׳ ולד חטאת (שם דף כג.) גבי שעירי יום הכיפורים והשני ירעה לרבי שמעון ולייקא הא ביחיד בא] מתה לאו בזכר כיולא באלו אלא בנקבה:

הדרן עלך השוחט והמעלה

פרת חטאת ששחטה חוץ מגתה. ברוב ספרים גרסינן ששרפה וכן במסכת פרה פרק ד׳ (מ״ב) תנן שרפה חוץ לגתה פסולה והוא הדין בשחיטה דאין חיוב חוץ לא בשחיטה ולא בהעלאה כדמוכח בגמרא ועיקר גת ניתקן לשריפה שהוא כעין גומא כדפירש בערוך ושורפין אותה שם ואוספין אפרה:

מסורת הש״ס

א) [לעיל לח: לט. קי:], ב) [לעיל לד: יומא מ:; תמורה כב:] ע׳ ירושל׳ יומא פ״ה ה״ז, ג) [תמורה כב:], ד) לעיל ה: [וש״נ], ה) שייך לע״ב, ו) שייך למתני׳ דלעיל, ז) [מעילה ז.]

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה למה הדבר דומה למה לי למאי הילכתא:

שינויי נוסחאות

א) נ״ל ראוי לבא בפנים אלא בפנים וחזור ונתן בחוץ שיריים נינהו אמרי׳ הא מני כו׳ (כתה״י ושמנכ״י): ב) נ״ל אלא (כי״צ וכ״ה בתוס׳); ג) נ״ל חייב אמרי [בכי״מ הדה אמר] מאן תנא דפליג עליה דר״א בר״ש ואמר כוס עושה חבירו דחוי ר׳ נחמיה היא (וש״מ. כי״מ וק׳. וכ״מ מרש״י): ד) נ״ל למה לי למימר למה הדבר דומה (כי״צ). ובאמר כתה״י וכש״מ מאי למה הדבר דומה [ותיבות למה לי נמחקות]: ה) אבל הכא חטאת (כתה״י וש״מ): ו) נ״ל ששחטה (*ש״מ. וכ״ה במשניות). וכן גי׳ רש״ש ופרי״ד. אלא בערוך ערך גת ג׳ וכפיה״מ לר״מ גרסי כלפניו. ועי׳ תוס׳. וע״ע טה״ק ומו״ק: ז) שהקריבו (*ש״מ, ובמשניות): ח) נ״ל והאתנן והמחיר (*שמכ״י, ובמשניות). וכ״ה סדר הכמוניס: ט) נ״ל שהקריבן (*ש״מ): י) נ״ל הוא (כ״ש): יא) כמה״י ודפ״י חטאת: יב) כלומר דוקא זו כנ״ל (כ״ש): יג) חברתה בפנים פטור (כתה״י וש״מ): יד) נ״ל בה (*ש״מ): טו) נ״ל דמיה (ש״מ, כתה״י): טז) כמה״י וש״מ וכי״ב וג׳ כלומר מקומה. והסמ״ד ומה״ד ששחטה וכו׳. [נד׳ וגליה כלומר מקום. ותיבת עמוק ליתא]: יז) בחוץ הוא שלא (*ש״מ): יח) נ״ל דאם נתכפר (צ״ש): יט) נ״ל פרק יש בקרבנות (דף טו ע״ב) (הגרי״ב): כ) כאן הסמ״ד ומה״ד חדא מיינייהו כו׳ (כ״ש, צ״ק): כא) נ״ל דיחיד (כ״ש):

ליקוטים

חוץ מגתה. גתה, פי׳ גומא היא בקרקע צורת גת מתוקנת לשריפת הפרה. (ערוך ע׳ גת)

שיטה מקובצת

הרובע. עי׳ תוס׳ תמורה דף כד: [ד״ה קפכר]: רש״י אשם שניתק לרעיה כו׳ בראאמר בפ״ק הוא בהוייתו יהא. נ״ב אלמא אאם שניתק לרעיה אתמיה לעולה קאי, ת״ל הפרים שני חטאות לאחריות נמי ונתכפר באחת האחרת אתמיה לעולה וכיון דלעולה קאי אם שחטה בחוץ לאחר שנתכפר באחרת חייב משום שחוטי חוץ. ע״כ מספר יקן (כ״ש):

עין משפט נר מצוה

נו א מיי׳ פ״ד מהל׳ פסה״מ הלכה ג:
נז ב מיי׳ שם הלכה טו:
א ג מיי׳ פרק יט מהלכות מעה״ק הלכה ז:
ד מיי׳ פי״ט שם הלכה יא:
ה מיי׳ פי״ט שם הלכה ז:
ב ז מיי׳ שם ופי״ח הלכה ו:

תורה אור השלם

1. וְאֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֱבִיאוֹ לְהַקְרִיב קָרְבָּן לַיהוָה לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה דָּם יֵחָשֵׁב לָאִישׁ הַהוּא דָּם שָׁפָךְ וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מֵקֶרֶב עַמּוֹ:
ויקרא יז, ד

מוסף רש״י

שיירי הדם. של חטאת הטעונין שפיכה ליסוד (לעיל קיב:). אף של חטאות המתות (לעיל לח:) שהקריבו בחוץ חייב. דקסבר שיירים מעכבין, הילכך מתקבלים כפנים וחזיקה גמורה הן (לעיל קי:) **אשם שניתק לרעייה.** שמתו בעליו או שנתכפרו באחר וניתק מדין אשם לרעייה, שאמרו לו ב״ד הוציאוהו וירעה (לעיל ה:). שניתק מדין הקרבה ומצריכהו לרועה אלא שיסתאב, דקי״ל (תמורה יח.) כל שבחטאת מתה באשם רועה (לקמן קסו:). **חטאת** ואשם אינן באין נדבה ומשנתכפרו באחר אין תקנה לזה, וגבי חטאת הלכתא גמירי לה דמתה ובאשם גמירי הלכתא כל שבחטאת מתה באשם רועה, ואם ניתקו מעליו והשליכו לגפר לרעות שיסתאב ויפול בו מום שיוכל לפדותו ולהוציאו לחולין, וכל הרועים למיתה נופלים לנדבה, ומה היא נדבה שאם שופרות היו במקדש וכתוב עליהן נדבה ואם היו נותנין לבדק כל מותר דמי חטאת ואשם ומצילין משם קין המזבח עולות, בשר לשם עבודות לכהנים, שזהו מדרשו של יהודע הכהן במס׳ תמורה (כג:) וזה לא המתין עד שיומתם ומצניקו לרעיה שחטו סתם (פסחים עג.) **ושחטו סתם.** אם הבעלים לרועה וקדם ושחטו סתם עד שלא נסתאב (תמורה יח.). שהקדים ושחטו לשם עולה (מזיר כה:) **כשר.** לעולת קין המזבח, הואיל וסוף סוף דמיו לכך היו עומדים (פסחים עג.). **דהא סתמא** לשם עולה קאי לדמים (תמורה שם). **דהא סתמו** לעולה ואין שם אשם עליו, דנדבה דשופרות עולה (מנחות ד.) **מיוסתיניא.** מאותו מקום (תענית ט.): **הרובע והנרבע.** ע״פ על אחד אל ע״פ הבעלים שלא נסקל, דפסול לגבי מזבח (ב״ק מ: וכעי״ז תמורה כח.) **והמוקצה.** שהקלהו וימלטו אל: שהקלהו והופרש לצורך עבודת מוכיס (בכורות מא.). אל: שהפרישו להקרינו לעבודה זרה (בכורות נז.) **ונעבד.** שהשתחוה לו ועשאו עבודת מוכיס (יבמות פג:). אל: שעבד את הבהמה עצמה כגון שניסך לה בין קרניה (בכורות נז.) **והכלאים.** בן רחל ומיש שפסול לקרבן: **ויוצא דופן.** שקבעוה והוציאוה (חולין לח:). כלאים וטריפה ויוצא דופן, שור אל כשב כי יולד פרט ליוצא דופן (חולין לח:), טריפה התם (מנחות ה:) לא:), טריפה התם (מנחות ה:) אמרינן כשהוא אומר מן הבקר למטה שאין מ״ל להוציא את הטריפה ולהדיוט מותרת בהנאה להשליכה לכלבים (לעיל נא:):

קיב: פרת חטאת פרק ארבעה עשר זבחים

ג א מיי׳ פי״ח מהלכות מעה״ק הלכה ח:
ד ב מיי׳ שם הלכה ז:
ו ה ג מיי׳ שם הלכה ט:
ו ד מיי׳ שם פי״ט הלכה ד:
ז ה מיי׳ שם הלכה ו:
ח ו מיי׳ פ״ט מהלכות ביאת מקדש הלכה ה:
ט ז מיי׳ שם הלכה י:
י ח מיי׳ פ״ל מהלכות בית הבחירה הלכה ג:
יא ט מיי׳ פי״ז שם הל׳ יא וס״ע מהלכות מעה״ק הל׳ ג ופי״ח שם הל׳ ה:
יב י מיי׳ פ״ו מהלכות בית הבחירה הל׳ טו וס״ז שם הלכה יד וס״ע מהלכות מעה״ק הל׳ ה וס״ב מהל׳ מעשר שני הל׳ ח טושע״ע י״ד סימן שלא סעיף קלב:
יג כ מיי׳ פי״ח מהלכות מעה״ק הלכה ב:

מוסף רש״י

כל שהוא ראוי לבא לאחר זמן. כגון זב שהוא ראוי לשמש למחר בפנים ומחטו בחוץ: הרי זה בלא תעשה ואין בו כרת. לפי שאינו מתקבל בפנים, דאיסור אותו ואת בנו נוהג בין בקדשים (מעילה יב.): ואע״פ שאינו בכרת דלאו מתקבל בפנים הוא מ״מ בלא תעשה הוא דאיל ולילי לאחר זמן, ולאו דידיה מפרש (נקמן קיד.) מלא תעשון ככל אשר אנחנו עושים וגו׳ (חולין פא.) מחוסר זמן. פטור על שחיטת חוץ, כיון שהוא מחוסר זמן בגופו כיון שהוא מחוסר זמן בבעליו, בגופו כגון בחוץ שמוהר לגידו: הזב והזבה. שיש זמן להבאת קרבנותיהם לאוף פטירת שבעה, והיולדת. לאוף מלאת ימי טהרה, שהקריבו. לפני הזמן, חטאתם ואשמם בחוץ פטורין. שאינן מתקבלים בפנים לא בחובה ולא בנדבה, לחובה משום דלא מצוה זמניהם ולא שאין מתאם ואם בא בפנים, והיולדת. אם בא לנדבה, והאי אם במגורע הוא דאילו הזב וזבה ויולדת ליכא אם: עולותיהן ושלמיהן בחוץ חייבין. שעולה ושלמים בחוץ נדבה ומתקבלין נדבה בפנים (יומא סג.) והבולל. בשמן, והחותת. פתים לאחר אפייתה כגון מנחת מחבת ומרחשת ומאפה תנור שהן באות אפויות, והמניף והמגיש. בקרן מערבית דרומית כנגד חודה של קרן כדאמרינן בחטוטה בפ״ב, והמסדר את השלחן. בלחם הפנים, בחוץ. אם עשה אחת מאלו בחוץ, פטור. דלא חייב בכרת אלא שוחט, דכתיב (ויקרא יז) אשר ישחט וגו׳, ומעלה דכתיב (שם) אשר יעלה עולה, חוזק דאחרני מדם שפך, וכל הני דיש באחריה עבודה אמעיט, מה העלאה מיוחדת שהיא גמר עבודה אף כל שהוא גמר עבודה: ואין חייבין עליו לא משום זרות. זר שעשה אחת מהם בפנים אינו חייב מיתה דנפקא לן בסדר יומא (דף כד.) מועבדתם עבודת מתנה ולרשיון עבודה ממה ולא עבודה שיש אחריה עבודה, וכל הני יש אחריה עבודה דהקטרת קומץ אחר כולן, מסדר השולחן עבודה אחרונה של לחם הפנים היינו סילוק וזריקן והקטרתן, והמגיש את הנחות המדשנים שאחרי יש אחריה הדלקת ערבית, מקבל דמיה יש אחריו זריקה: ולא משום טומאה. כהן טמא שאינם, דזרות ושמוש בטומאה מחד קרא נפקי אזהרה לידיהו בפ׳ כל הזבחים מגיעה בשחיטת קדשים (זבחים דף טו:) ויצאו מקדשי בני ישראל ולא יחללו דהיינו טומאה דכתיב בתריה אמור אליהם לדורותיכם וגו׳ חד נמי מיניה דרשינן מדאיטעריך קרא למיכתב בני ישראל למעוטי מאי לא למעוטי קדשי בכרים וקדשי נשים וכי בטומאה קרבי והא אמרינן התם דלא, אלא הכי קאמר בני ישראל נמי שהם זרים לא יעבדו שלא יחללו, וכיון דזרות וטומאה מחד קרא נפקי מאן דמחייב אזרות מחייב לא בעבודה שהוא גמר: ולא משום שלא רחוץ ידים ורגלים. דמוקה מוקה ממחוסר בגדים גמר לה התם לענין אחולי עבודה, והאי תנא נמי ילף מיניה דאמר מה מחוסר בגדים לא מיחייב אלא באבודה, האי נמי לא מיחייב אלא בעבודה שהוא גמר: היו הבמות מותרות. כל אחד בנה מזבח ומקריב עליו ומשהוקם המשכן נאסרו, דכתיב ואל פתח אהל מועד לא הביאו וגו׳: ועבודה בבכורות. בכורי ישראל היו מקריבים ומכלן ואילך הכהנים באו לנוב וגבעון. חרבה שילה בימי עלי כשנשבה הארון בארץ פלשתים, כאו להם לנוב ולא היה שם משכן אלא בית של אבנים היה והוקבע שם מזבח הנחשת אצל ארון לא היה שם, שכשהחזירוהו פלשתים עמד בקריית יערים עשרים שנה עד שמלך דוד והביאו לציון ובציון עמוד עד שבנה שלמה בית המקדש, דכתיב (מ״א ח) ויביאו הכהנים את ארון בית ה׳ וגו׳, ומזבח הנחשת היה בנוב כל ימי שאול ושמואל, דכתיב (ש״א כא) ויאמר אין לחם חול אל תחת ידי כי אם לחם קודש וגו׳ המוסרים מלפני ה׳, חרבה נוב על דבר זה שהרגו שאול מפני שנתנו לחם לדוד ונמלו להם לגבעון וניתן שם מזבח הנחשת עד שבנה שלמה הבית, דכתיב בדברי הימים (פסחים לח:) והיא היתה נחלה. האמור בפסוק (דברים יב) אל המנוחה ואל הנחלה (מגילה י.) קרבנות ציבור קרבין במשכן כו׳. הילכך שאין נידר ונידב אין קרב בבמת יחיד דהא אין קדשי ציבור קרבין [בכה] לבמת ציבור. דהיינו מזבח (מעילה ג.):

בעלי מומין עוברין שהקריבן בחוץ פטור ר״ש אומר בעלי מומין קבועין פטור בעלי מומין עוברין (ו) חייב בלא תעשה אתורים שלא הגיע זמנן ובני יונה שעבר זמנן שהקריבן בחוץ פטור ר״ש אומר בני יונה שעבר זמנן פטור ותורים שלא הגיע זמנן בלא תעשה (ז)אותו ואת בנו ומחוסר זמן פטור ר״ש אומר הרי זה בלא תעשה (ח)שר״ש(א) אומר כל שהוא ראוי לבא לאחר זמן ה״ז בלא תעשה ואין בו כרת וחכ״א כל שאין בו כרת אין בו לא תעשה (ג)במחוסר זמן בין בגופו בין בבעליו (ג)איזהו מחוסר זמן בבעליו הזב והזבה והיולדת והמצורע שהקריבו חטאתם ואשמם בחוץ פטורין עולותיהן ושלמיהן בחוץ חייבין (ד)המעלה מבשר חטאת מבשר אשם מבשר קדשי קדשים מבשר קדשים קלים ומותר העומר ושתי הלחם ולחם הפנים ושירי מנחות (ה)והיוצק והפותת (ב) והבולל והמולח והמניף והמגיש והמסדר את השולחן והמטיב את הנרות והקומץ והמקבל דמים בחוץ פטור (ט) (ו)ואין חייבין עליו לא משום זרות (ז)ולא משום טומאה ולא משום מחוסר בגדים ולא משום [שלא] רחוץ ידים ורגלים (ח)עד שלא הוקם המשכן היו הבמות מותרות (ט)ועבודה בבכורות ומשהוקם המשכן נאסרו הבמות ועבודה בכהנים קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים וקדשים קלים בכל מחנה ישראל באו לגלגל הותרו הבמות קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים וקדשים קלים בכל מקום (י)באו לשילה נאסרו הבמות (כ)ולא היה שם תקרה אלא בית אבנים בלבד (ג) מלמטן (ג) והיריעות מלמעלן והיא היתה מנוחה קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים וקדשים קלים ומעשר שני בכל הרואה (כ)באו לנוב וגבעון הותרו הבמות קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים קדשים קלים (ד) בכל ערי ישראל (כ)באו לירושלים נאסרו הבמות ולא היה להן (ה) היתר והיא היתה נחלה (כא)קדשי קדשים נאכלין לפנים מן החומה קדשים קלים ומעשר שני לפנים מן החומה כל הקדשים שהקדישן בשעת איסור הבמות והקריבן בשעת איסור הבמות מבחוץ (ו) (כב)הרי אלו בעשה ולא תעשה וחייבין עליו (ז) כרת הקדישן בשעת היתר הבמות והקריבן בשעת איסור הבמות בחוץ הרי אלו בעשה ולא תעשה ואין חייבין עליהן כרת הקדישן בשעת איסור הבמות והקריבן בשעת היתר הבמות הרי אלו בעשה ואין בהן לא תעשה ואלו קדשים קרבין במשכן קדשים שהוקדשו למשכן קרבנות ציבור קרבין במשכן וקרבנות היחיד בבמה קרבנות היחיד שהוקדשו למשכן יקריבו (ח) במשכן ואם הקריבן בבמה פטור ומה בין במת יחיד לבמת ציבור סמיכה ושחיטת צפון

(ד) **שהיה ר״ש אומר כו׳.** בגמ׳ [קיד.] מפרש לא תעשה דידהו: **פורין שלא הגיע זמנן.** כדתנן בחולין (דף כב:) משיזהיבו כשירין ומקמי הכי פסולין דתורין מסמא גדולים ולא קטנים בני יונה קטנים מסמא ולא גדולים ופסולין מתחילת הליהוד ואילך: **בלא תעשה.** הואיל ורלוין לאחר זמן יש בו לא תעשה לשמטן בחוץ: **מחוסר זמן.** שאמרנו פטור בין שהוא מחוסר זמן בגופו בין שהוא מחוסר זמן בבעלים שלא הגיע זמן בבעלים להקריב קרבנותיהם: **והמצורע** לא גרסינן במתני׳ [ט]: **שהקריבו.** בתוך ימי ספרן: **ויולדת.** בתוך מלאת: **ואשמם.** בגמרא (ו) פריך מאי אשם איכא בהני: **פטור.** שאין מתקבלין בפנים לא לחובה ולא לנדבה: **עולותיהן.** דזב וזבה (ה) דעוף וליולדת בהמה: **חייבין.** שהרי מתקבלות בפנים נדבה לשמן: **ושלמיהן.** בגמ׳ פריך מאי שלמים איכא בהני: **קדשי קדשים.** כבשי עצרת: **ומותר העומר.** לאחר קמילה: **היוצק.** שמן על המנחה כדכתיב (ויקרא ב) ויצקת וגו׳: **והפותת.** מנחת מאפה כדכתיב (שם) פתות אותה פתים: **והמגיש.** מנחה בחוץ (ו) והיא טעונה הגשה בפנים (ז) בקרן מערבית דרומית כמשפטה: **המטיב את הנרות.** מדשן את המנורה בבקר: **פטור.** טעמא יליף בברייתא בגמ׳(מ): **אין בהן משום זרות.** חיוב מיתה. כל הנך הקטרות בדבר שדרכן לאכול לאו הקטרה נינהו וכל הנך עבודות הואיל ויש אחריהן עבודה אין זר חייב עליה (א) מיתה כדאמרינן בפרק בראשונה (יומא דף כד.) עבודת מתנה ולא עבודת סילוק עבודה תמה ולא עבודה שיש אחריה עבודה: **ולא משום טומאה.** כהן טמא ששימש דאזהרת זרות ושימוש בטומאה מחד קרא נפקי מוינזרו ולא יחללו בכל הזבחים תניא (לעיל יז.) מאי דמחייב (ב) אזרות מחייב אשימוש טומאה: **ולא משום מחוסר בגדים.** דאינהו נמי כזר (ג) בזמן שאין בגדיהן עליהן אין כהונתם עליהם והוו להו זרים הכי נפקא לן בפרק שני (שם יז.): **ולא משום שלא רחוץ ידים ורגלים.** גמר חוקה חוקה ממחוסר בגדים התם לענין אחולי עבודה ולענין מיתה נמי אין גמרינן לה מהתם: **ועבודה בבכורות.** דכתיב וישלח את נערי בני ישראל וגו׳ (שמות כד): **נאסרו הבמות.** דכתיב בשחוטי חוץ: **ועבודה בכהנים.** דכתיב [ויקרא ט] קרב אל המזבח: **לפנים מן הקלעים.** דכתיב בחטאת ואשם ומנחה (ויקרא ו) בחצר אהל מועד: **קדשים קלים בכל מחנה ישראל.** כמות שהן שרויין בדגליהם והא ילפינן באיזהו מקומן (לעיל נה.) מקראי: **באו לגלגל.** כשעברו את הירדן והוקבע אהל מועד שם שבע שנים שכבשו ושבע שחלקו: **הותרו הבמות.** כדילפינן לקמן [קיז:] מאיש כל איש בעייני: **קדשי** [יד] **קדשים.** הנאכלין לא קרב בבמת יחיד כל שאין נידר ונידב אין קרב בבמה קטנה ואין מנחה בבמה הלכך עולה הוא דהואי ואין נאכלת וחטאת ואשם בבמת ליבור הוא דקרבי ונאכלין לפנים מן הקלעים: **קדשים** כולהו יליף בגמ׳ דלא נהיגי בבמת יחיד: **במת ליבור.** גלגל נוב וגבעון (מ): ומתן

מסורת הש״ס

(א) מולין פח., ב) [מולין פח. מעילה יב. וזנכר ג״כ תמורה יט:] ת״כ אחרי פרש״ו ה״ח, ג) יומא סג., ד) ת״כ שם פ״ר ה״ט, ה) מנחות יפ: [וע״ש בתו׳ הקשו הרבה], ו) [בכורות ד:] ספרי ראה סה לקמן קטו, ז) ירושי׳ מגילה פ״א הרי״א, ח) מגילה י. ע׳ מכילתא בא פ״א, ט) סדר עולם פי״ל ירושי׳ שם הי״ב, י) [ע׳ תו׳ לעיל פ: ד״ה מאי ומו׳ לקמן קיט. ד״ה באון], כ) לקמן קיד:, ל) לעיל סג:, מ) לקמן קטו:, נ) דברים יב ט, ס) לקמן קיז:, ע) לעיל קו.

הגהות הב״ח

(א) במשנה ר״ש אומר וכו׳ מומין עוברין עובר בלא תעשה: (ב) שם ואין **בהם** משום זרות בל״ל ותיבות חייבין עליו לא נמחק: (ג) שם וירריעות מלמעלן: (ד) רש״י ד״ה (בע״ב) עובר וכו׳ בסיפא שר״ש אומר בל״ל ותיבת שהיה נמחק: (ה) ד״ה עולותיהן דזב וזבה ערוך: (ו) ד״ה בלא לגוב וכו׳ במלכים כי היא הבמה גדולה: (ז) ד״ה קדשים קלים וכו׳ ומקריב ובגמרא פריך מעשר שני נמקיה לתם בל״ל והל״ת: (ח) ד״ה במת ליבור וכו׳ וגבעון הם״ל ואח״כ מ״ה מתן סכיב ותיבות מתן סובב נמחק:

שינויי נוסחאות

א) נ״ל שהיה ר״ש (*ש״מ, וכן במשניות וברש״י): ב) נ״ל והבולל והפותת (*ש״מ, וכן במשניות ובמנחדרין): ג) מיתת בלבד נמחק (*ש״מ, וכן במשניות): ד) בכתה״י וטפ כאן ומעשר שני. ועי׳ לקמן אות כח. ועי׳ תוס׳ לקמן קיט ע״ל ד״ה באון. ולעיל ס ע״ב בתוד״ה מאי. ועי׳ מגלת״ס: ה) להן עוד היתר (*ש״מ והגרי״ב, וכן במשניות): ו) נ״ל בחוץ (*ש״מ ופרי״ד, וכן במשניות): ז) נ״ל עליהן (שם): ח) בכתה״י וד״ו יקרבו: ט) והטעם ע׳ בטה״ק, וכתב שם עוד דמדברי התוס׳ לקמן מנוחר דגרסי לה: י) מתיבת בחוץ עד תיבת בפנים, ליתא בכתה״י וד״ו: יא) נ״ל עליהן (כי״ר): יב) בכי״ר דמחייבי אזרות מיחייב כו׳: יג) תיבת כזר ליתא בכתה״י וד״ו: יד) קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים. שאין לך קדשי קדשים הנאכלים שקרבים בבמת יחיד דכל שאין כו׳ בל״ל (ע״פ ב״ש וגליון. וכנר״ז בכתבי היד): טו) נ״ל חלוקה (הגרי״ב): טז) נ״ל תעשו (*ש״מ). נ״ל לא תעשון נדרים ונדבות בבמות כו׳ (ב״ש): יז) נ״ל אבל ועבדתם (*ש״מ): יח) תיבת וגבעון נמחק (*ש״מ): יט) קדש המוסרים מלפני ה׳ בל״ל (*ש״מ): כ) מקום שהיו שם עשו במה והקריבו בל״ל (יעב״ץ): כא) נ״ל מעשר שני לא גרסינן במתני׳ כלל. ובגמרא פריך נסקיה להתם (עפ״י ב״ש וכתבי היד). ועיין ב״מ, ותלמ לעיל אות ד: כב) בכי״פ נאסרו: כג) תעלה ושם תעשה לשחיטה (כתה״י וש״מ): כד) הביאו ונכרתה כן גרלה דל״ל: כה) נ״ל יכול (*ש״מ): כו) נ״ל המפרש (*ש״מ): כז) נ״ל למשכן (*ש״מ):

שיטה מקובצת

קדשים קלים בכל ערי ישראל. עיין לעיל בתוס׳ דף מ׳ ע״ב [ד״ה מאין]:

ומתן סוכב יג) **מתן סביב.** שתהא גרלית המתנה לשתי רוחות המזבח דהיינו ב' מתנות שהן מרבע: **פנופה והגשה.** דמנחות: **אין מנחה בבמה.** מפרש בגמ' [קיט:] מנא ליה: **וכיהון.** כהונה דאפי' זר בבמת יחיד כשר: **בגדי שרת.** בגדי כהונה: **ריח ניחוח.** כדאמרינן בפרק בית שמאי (לעיל דף מו:) לשם ששה דברים הזבח נזבח לשם ריח לאפוקי אברים שנלקן והעלן שאין בהם משום ריח ניחוח יד): **ומחילה לדמים.** חוט השיקרא להבדיל בין דמים העליונים לדמים התחתונים: **חומן.** שנפשלין במחשבת חוץ לזמנו וחייבין על קדשים טו) משום נותר וטמא שוין בשחיטה: **גמ' ממקום הבדוק לה.** לשחטה שם שאין בתחיתה קבר התהום: **בדוקה היא.** לקמן מפרש פלוגתייהו: **לפנים מן החומה.** של ירושלים דכתיב בה (במדבר יט) והוציא אותה וגו': **שלא כנגד הפתח.** של היכל: **הזאה.** מפרש טז) בה אל נוכח וגו': **ושרף והזה.** בתר והזה סמך ושרף: **מקום שפורשת למיתה.** מקום שנפשה יוצאה בגמר פירכוסה וליליאת נפשה שלא יז) קבע לה הכתוב מקום: **לא מיבעיא לחוץ** יח) **לחומה.** שלא כנגד הפתח: **דרחוקי רחקה.** מכנגד (כ) הקדושה: **ר"ל סבר ירד מבול לא"י.** ונשקעו בה עצמות המתים: **והתיהן חלב.** שאם יש קבר מפסיק החלב ושוב אין טומאה בוקעת למעלה מן יט) החלב אבל טומאה רלולה בוקעת ועולה עד לרקיע ו): **ומגדלות שם בניהם לפרה.** ז) דמטמאין את הכהן השורף את הפרה מפני הלדוקים עשו בה שאר מעלות הרבה שאין אחיו הכהנים נוגעין בו כל שבעת ימי פרישתו והוו כ) אלו תיבוקות נוגעין בו ומזין עליו: **ועל גביהן דלתות.** להפסיק בין התיבוקות לקרקע שלא יתהילו על קבר התהום בלכתם למלאות מים חיים לקידוש מן השילוח. אלמא לאו כולה בדוקה היא: **וכוסות של אבן.** שכל מעשה פרה בכלי גלליס בכלי כא) אבנים שאין מקבלים טומאה כדאמר טעמא בשמעתא קמייתא דסדר יומא (דף ג.): **מעלה עשו בפרה.** משום קולא דאקילו בה משום לדוקין שהיו אומרים במעורבי שמש היתה נעשית והיו מטמאין את הכהן ומטבילין אותו ושרפה כב) טבול יום עשו בה מעלות אחרות דלא לזלזלו בה ומיהו אם שחטה במקום שאין בדוק לה לא מיפסלא בהכי דכל א"י בדוקה היא: **איה מפי מבול.** שנמצאים בשאר מקומות וכאן אינן נמצאין: **איה הרוגי נבוכדנאצר.** שהרג בה כג) והופנו כולם ואין אחד מצוי בה על כרחינו בדוקה היא: **ומתן סביב** א) **ותנופה והגשה** ר"י אומר ב) אין מנחה בבמה וכיהון ובגדי שרת וכלי שרת וריח ניחוח ג) ומחיצה לדמים וריחוץ ידים ורגלים ד אבל הזמן הנותר והטמא שוין בזה ובזה: **גמ'** מאי חוץ מגתה אמר ר"ל חוץ ממקום הבדוק לה אמר לו רבי יוחנן והלא כל א"י בדוקה היא אלא א"ר יוחנן כגון ששחטה לפנים מן ג) חומת ירושלים ולוקמה כגון ששחטה חוץ לחומה שלא כנגד הפתח דאמר רב אדא בר אהבה שחטה שלא כנגד הפתח פסולה שנאמר [1] ושחט והזה מה הזאתה כנגד הפתח אף ד שחיטתה כנגד הפתח וכי תימא דלא מקיש והא אתמר (שחטה שלא כנגד הפתח רבי יוחנן אמר א פסולה ושחט והזה ר"ל אמר כשרה [1] אל מחוץ למחנה ושחט ואיתמר נמי) ב) שרפה שלא כנגד הפתח רבי יוחנן אמר [2] פסולה ור' אושעיא אמר כשרה ר' יוחנן אמר פסולה ושרף והזה ד) ורבי אושעיא אמר כשרה ה) [2] על פרשה ישרף מקום שפורשת למיתה שם תהא שריפתה אמרי לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא חוץ לחומה דרחוקי רחקה ו) אלא אפי' לפנים מן החומה דקרובי קרבה ואימא תתכשר קמ"ל אמר מר ז) אמר לו רבי יוחנן והלא כל א"י בדוקה היא במאי קמיפלגי מר סבר ירד מבול לא"י ומר סבר לא ירד אר"נ בר יצחק ושניהם מקרא אחד דרשו [3] בן אדם אמר לה את ארץ לא מטוהרה היא לא גושמה ביום זעם רבי יוחנן סבר אתמוהי מתמה קרא א"י ז) מי לא מטוהרה ח) את כלום ירדו עליך גשמים ביום זעם ור"ל סבר כפשטיה ארץ לא מטוהרה את מי לא ירדו עליך גשמים ביום זעם איתיביה ר"ל לר' יוחנן ד) ט) חצירות היו בירושלים בנויות על ט) הסלע ותחתיהן חלול מפני קבר התהום ומביאין נשים מעוברות ויולדות ומגדלות שם בניהם לפרה ומביאין שוורים ועל גביהן דלתות ותינוקות יושבין עליהן וכוסות של אבן בידן י) ומלאו וישבו במקומן אמר רב הונא בריה דרב יהושע יא מעלה עשו בפרה איתיבי' רבי יוחנן לריש לקיש יב) פעם אחד מצאו עצמות בלשכת דיר העצים ובקשו לגזור טומאה על ירושלים עמד רבי יהושע על רגליו ואמר לא בושה וכלימה היא לנו שנגזור טומאה על עיר אבותינו איה מתי מבול איה מתי נבוכדנצר מדקאמר יא) הכי לאו למימרא דלא הוו ולטעמיך הרוגי נבוכדנצר הכי נמי דלא הוו אלא הוו (לא) ופנינהו הכא נמי הוו ופנינהו ואי יב) אפנו **חוץ** ממקום הבדוק לה. קסבר דבעי בדיקה משום דילד מבול לא"י תימה וכי מדאורייתא בעי בדיקה בג) וי"ל דאיצטריך קרא (שלא) לשרפה במקום טומאה דאסור דבעי' שחיטה במקום טהור כשריפת פרים לחיתקום אהדדי כדמשמע לעיל בסוף טבול יום (דף קה:) ואם תאמר אמאי לא מיחייב משום חוץ כששחטה חוץ למקומה כיון דתמימה היא ורלויה לשאר קרבנות כדאמרינן בפרק שני שעירי (יומא דף סב:) גבי שעירי יום הכפורים ששחטן בחוץ דחייב על שניהם הואיל ורלויין לשעיר הנעשה בחוץ ויש לומר דלא דמי בה) דיכול לשנותם דאין עליהם קריאת שם עד שעת הגרלה ועוד דאין קרבן בג) שתהא פרה זו רלויה דאי לשלמים אין שלמים בציבור ועוד דפרה קדשי בדק הבית היא ואין יכול לשנותה בקדשי מזבח: **שנאמר ושחט והזה מה הזאה כנגד הפתח וכו'.** יש ספרים דגרסי ושרף והזה בז) וכן משמע מדמייתי עלה מפלוגתא דרבי יוחנן ור' אושעיא ומיהו אפי' גרסינן הכא ושחט והזה ניחא דמשמע ליה דאי מקשינן שריפה להזאה ה"ה שחיטה: **אבל לפנים מן החומה דקרובי קרבה אימא תתכשר קא משמע לן.** דפסולא משום דבעיא חוץ לשלא מחנות: **לא ירד מבול לא"י.** תימה והכתיב (בראשית ז) ויכסו כל ההרים הגבוהים אשר תחת כל השמים ובבראשית רבה ח) אמרינן דר' ישמעאל ב"ר יוסי ובהמי אחד היו הולכין בדרך פירוש בהמי שומר בהמות אמר להון ההוא כותאה איתו עלווי על טורא גריזים דלא נחית עליה טופנא אמר אותו בהמי לפני ר' ישמעאל בר' יוסי רבי תן לי רשות להשיב לו תשובה א"ל השב א"ל הר גריזים תחת כל השמים הוא א"ל הן ולא כתיב ויכסו כל ההרים הגבוהים אשר תחת כל השמים קרא עליו ולא יהיה בך עקר ועקרה ובהמתך אפי' הבהמי שבך לא יתעקר מן התשובה ושמא י"ל דויכסו כל ההרים היינו שלטו הבל המבול בכל מקום כדאמרינן לקמן דמתו בהבלא ואותו כותי היה ר"ל שלא היה שם לא הבל ולא שום דבר אי נמי לאותו כותי נתכונו לדחות בקש וקרא (להכא) ל"ק דבמקום שירד מבול התם קאמר שנתכסו ההרים: **ומביאין נשים עוברות ויולדות שם.** אף על פי שהתינוקות טמאין בנדה ויולדת לא היו חוששין אלא לשמרם מטומאת מת דבעי הזאה ומטומאה היולאה מגופן כגון בעל קרי ט): **ועל גביהן דלתות.** מאן דאמר בפ' קמא דגיטין (דף ח:) ובגזיר פרק כ"ג (דף נה.) ובפ' בכל מערבין (עירובין דף ל:) ובפ' בתרא דחגיגה (דף כה.) אהל זרוק לא שמיה אהל סבר כר' יהודה דאמר בריש הישן (סוכה דף כא.) לא היו מביאין דלתות אלא שוורים שבריסן רחבה והתם טעמא משום דכתיב קרא (איוב י) ובעצמות וגידים תסוככני אע"ג דבעלמא אהל שאינו עשוי בידי אדם לא שמיה אהל ומיהו רבי יהודה ודאי סבר שמיה אהל דהא קא אמר טעמא מפני שדעתו של תינוק גסה עליו: **ומלאו** ועלו וישבו במקומן. קלת תימה מה מועיל בתינוקות דסוף סוף בעינן אם בשעת קידוש שנותנין האפר במים או בשעת הזאה לרבי יהודה או לרבנן כדמוכח בפרק טרף בקלפי בח) (יומא דף מג.) ט) : **מעלה עשו בפרה.** ר"ל נמי ידע דמעלה עשו אלא דאי לא ירד מבול לא"י אין לאוי לעשות מעלה זו ומיהו קלת קשה דהא מודה רבי יוחנן דמתו בהבלא כדלקמן: **מדקאמר** איה מתי מבול מבלל דלא הוו. תימה לרבי יוחנן גופיה תקשי ליה הכא בט) דמתו בהבלא:

א) לקמן קיח. [ע' תו' לקמן קיט: ד"ה אין], **ב)** ירושי' תרומות פ"ו ה"א, **ג)** ע' סנהדרין קח., **ד)** סוכה כא. [פרה פ"ג מ"ב] ותוספ' פרה פ"ג ה"ב) **ה)** תוספ' עדיות פ"ג ה"ג, **ו)** חולין עא., **ז)** פרה פ"ג מ"ז, **ח)** [נח פל"ב י ע"ש כמה וכמה שיויס, וע"ע דברים רבה עקב פ"ג בנוסחא אחרת], **ט)** [וע"ע בתו' סוכה כא.] ד"ה ומביאין, **י)** [וע"ע שם כתבו יסוד לזה].

הגהות הב"ח

(א) גמ' אלא הוו והופנו הכא נמי הוו והופנו ואי: **(ב)** רש"י ד"ה לרמוקי וכו' הקדושה הס"ד ואח"כ מ"ה מ"ש ירד מבול ר"ל סבר:

גליון הש"ם

[מתני' אבל וכו' והטמא וכו'. ע' לעיל דף כח ע"ב בתוס' ד"ה מקמתכא וכו'] :גמ' שחיטתה כנגד הפתח. עיין לעיל דף לג ע"ב תוס' ד"ה אלא:

שינויי נוסחאות

א) גי' כ"ש ומלא"ש וכי"ק סובב. וכ"ה כת"י לפניו וכתה"י [ולריך להיות הפסק הגקודה אחר מיכה סובב]. ולולוס הס"מ כלן והכ"מ בסוף הטמ' הקודם מתקו גי' זו מת"ש: ב) עי' תו"ע כלן וכן בברכות פ"ב מ"ב, שכ' לתיבת ניחוח לא שייכא הכא אלא אגב גרלא דלישנא נקטיה הכא. וע' בליקוטים דף מו ע"ב משם הת"ל: **ג)** מן החומה כל"ל. [ותיבות חומת ירושלים נמתקון] (ש"מ, וכ"ה ברש"י): **ד)** בכי"ל נוסף מה הזאתה כנגד הפתח אף שריפתה כנגד הפתח: **ה)** אמר קרא על פרשה כו' (*ש"מ): **ו)** רחקה אבל לפנים כו' אימא תתכשר קמ"ל כל"ל (*ב"ש, וכ"ה בתוס'): **ז)** ל"ל ארץ אמאי (*ש"מ): **ח)** ל"ל טהורה. וכן בסמוך (ש"מ): **ט)** על גבי הסלע (*ש"מ): **י)** בידם. הגיעו לשילוח ידיו ומלאו עלו וישבו במקומן כל"ל (ש"מ, וכנ"ל בכי"צ). וע' תוס': **יא)** מדקאמר איה מתי מבול מכלל דלא הוו כו' (כי"מ וכ"ה בתוס', וכנ"ל בש"מ): **יב)** תינוק ואי אפנו הא איפני ממקומן (*ש"מ וח"ג). וכ"מ מרס"י בע"ב שכתב כולה ר"ל קאמר לה (תו"ק). אבל הב"ח ל"ל בגרסי לה: **יג)** [ע' בתו' ד"ה ומביאין] לשורפה במקום טומאה דבעינן שחיטה כו' (גירסת צ"ק עש"ב): **יד)** דמי לשעירים דיכול (ב"ש): **טו)** קרבן נקבה בצבור שתהא (ב"ש): **טז)** וגרסי נמי שרפה שלא כנגד הפתח (באה"מ): **יח)** גי' ל"ק [עפ"י התוס' בסוכה] וי"ל דמה שהיה יכול לתקן מתקנים משום מעלה דכולה מילתא מעלה בעלמא כדמשני מעלה עשו בפרה וריש לקיש נמי ידע וכו' והל"ל: **יט)** ל"ל דהא מתו. [ותיבות הכא דמתו נמתקות] (ב"ש):

יד אב מיי' פ"ד מהל' פרה אדומה הל' ה:

טו גד מיי' פ"ב שם הל"ח:

תורה אור השלם

1. וְנִתַּתָּם אֹתָהּ אֶל אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא אֹתָהּ אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׁחַט אֹתָהּ לְפָנָיו: וְלָקַח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וְהִזָּה אֶל נֹכַח פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד מִדָּמָהּ שֶׁבַע פְּעָמִים: במדבר יט, ג-ד
2. וְשָׂרַף אֶת הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת עֹרָהּ וְאֶת בְּשָׂרָהּ וְאֶת דָּמָהּ עַל פִּרְשָׁהּ יִשְׂרֹף: במדבר יט, ה
3. בֶּן אָדָם אֱמֹר לָהּ אַתְּ אֶרֶץ לֹא מִטְהָרָה הִיא לֹא גֶשְׁמָה בְּיוֹם זָעַם: יחזקאל כב, כד

מוסף רש"י

וכיהון. שהזר כשר בה לכתחילה (לעיל טח.) **מפני קבר התהום.** כל שם קבר התהום וטומאת התהום שבא"ש לשון פפק הוא, כתהום שאינו נגוי, מפני קבר התהום שכל העיר היו מסופקין שמא יש שם קבר ואין לו למת חלל טפח, וטומאה שהיא רלולה בוקעת ועולה לרקיע, לכך היו בונין אותה ע"ג כיפין, שאפילו יש שם קבר מתחת הרי חלל מפסיק: ומביאין נשים מעוברות כו'. משום שהיא דתנן (פרה פ"ג מ"ז) מטמאין היו את הכהן השורף את הפרה ומטבילין אותו מיד, לחוליא מלגאן של לוקין שהיו אומרים במעורבי שמש היתה נעשית, וכיון דטבול יום כשר בפרה עבו בה מעלות הרבה כדי שלא יזלזלו בה מקצו כל מעשה פרה בכלי גלליס וכלי אבנים וכלי אדמה שאין מקבלין טומאה, והכהן השורפה הזקיקוהו לפרוש שבעת ימים ואין אחיו הכהנים נוגעין בו, כדאמרינן בפ"ק דיומא (דף ב.) ואמר מר מזין עליו כל שבעה, ומקנו שיהו תינוקות הללו ממלאין לו מים לקדש בהן מי חטאת, ומשום מעלה מקנו שיהו טהורים מכל טומאה, ובתוספתא שינו עד שיהו בני ז' וכני ח' שנים מגדלין אותן ולא יותר, שלא יאו קרי: ומביאין שוורים. כשהיו רוצים לילך ולמלאות מים חיים מן השילוח וכוסות של אבן בידן. שכל מעשיה היו בכלי אבנים כדפרישית: ומלאו. קשבר אתי מגת מילוי בשינו ולא שיבלבל בחבל (סוכה כא.):

חוץ ממקום הבדוק לה. קסבר דבעי בדיקה משום דילד מבול לא"י תימה וכי מדאורייתא בעי בדיקה בד) וי"ל דאיצטריך קרא (שלא) לשרפה במקום טומאה דאסור דבעי' שחיטה במקום טהור כשריפת פרים לחיתקום אהדדי כדמשמע לעיל בסוף טבול יום (דף קה:) ואם תאמר אמאי לא מיחייב משום חוץ כששחטה חוץ למקומה כיון דתמימה היא ורלויה לשאר קרבנות כדאמרינן בפרק שני שעירי (יומא דף סב:) גבי שעירי יום הכפורים ששחטן בחוץ דחייב על שניהם הואיל ורלויין לשעיר הנעשה בחוץ ויש לומר דלא דמי בה) דיכול לשנותם דאין עליהם קריאת שם עד שעת הגרלה ועוד דאין קרבן בו) שתהא פרה זו רלויה דאי לשלמים אין שלמים בציבור ועוד דפרה קדשי בדק הבית היא ואין יכול לשנותה בקדשי מזבח: **שנאמר ושחט והזה מה הזאה כנגד הפתח וכו'.** יש ספרים דגרסי ושרף והזה בז) וכן משמע מדמייתי עלה מפלוגתא דרבי יוחנן ור' אושעיא ומיהו אפי' גרסינן הכא ושחט והזה ניחא דמשמע ליה דאי מקשינן שריפה להזאה ה"ה שחיטה: **אבל לפנים מן החומה דקרובי קרבה אימא תתכשר קא משמע לן.** דפסולא משום דבעיא חוץ לשלא מחנות: **לא ירד מבול לא"י.** תימה והכתיב (בראשית ז) ויכסו כל ההרים הגבוהים אשר תחת כל השמים ובבראשית רבה ח) אמרינן דר' ישמעאל ב"ר יוסי ובהמי אחד היו הולכין בדרך פירוש בהמי שומר בהמות אמר להון ההוא כותאה איתו עלווי על טורא גריזים דלא נחית עליה טופנא אמר אותו בהמי לפני ר' ישמעאל בר' יוסי רבי תן לי רשות להשיב לו תשובה א"ל השב א"ל הר גריזים תחת כל השמים הוא א"ל הן ולא כתיב ויכסו כל ההרים הגבוהים אשר תחת כל השמים קרא עליו ולא יהיה בך עקר ועקרה ובהמתך אפי' הבהמי שבך לא יתעקר מן התשובה ושמא י"ל דויכסו כל ההרים היינו שלטו הבל המבול בכל מקום כדאמרינן לקמן דמתו בהבלא ואותו כותי היה ר"ל שלא היה שם לא הבל ולא שום דבר אי נמי לאותו כותי נתכונו לדחות בקש וקרא (להכא) ל"ק דבמקום שירד מבול התם קאמר שנתכסו ההרים: **ומביאין נשים עוברות ויולדות שם.** אף על פי שהתינוקות טמאין בנדה ויולדת לא היו חוששין אלא לשמרם מטומאת מת דבעי הזאה ומטומאה היולאה מגופן כגון בעל קרי ט): **ועל גביהן דלתות.** מאן דאמר בפ' קמא דגיטין (דף ח:) ובגזיר פרק כ"ג (דף נה.) ובפ' בכל מערבין (עירובין דף ל:) ובפ' בתרא דחגיגה (דף כה.) אהל זרוק לא שמיה אהל סבר כר' יהודה דאמר בריש הישן (סוכה דף כא.) לא היו מביאין דלתות אלא שוורים שבריסן רחבה והתם טעמא משום דכתיב קרא (איוב י) ובעצמות וגידים תסוככני אע"ג דבעלמא אהל שאינו עשוי בידי אדם לא שמיה אהל ומיהו רבי יהודה ודאי סבר שמיה אהל דהא קא אמר טעמא מפני שדעתו של תינוק גסה עליו: **ומלאו** ועלו וישבו במקומן. קלת תימה מה מועיל בתינוקות דסוף סוף בעינן אם בשעת קידוש שנותנין האפר במים או בשעת הזאה לרבי יהודה או לרבנן כדמוכח בפרק טרף בקלפי בח) (יומא דף מג.) ט) : **מעלה עשו בפרה.** ר"ל נמי ידע דמעלה עשו אלא דאי לא ירד מבול לא"י אין לאוי לעשות מעלה זו ומיהו קלת קשה דהא מודה רבי יוחנן דמתו בהבלא כדלקמן: **מדקאמר** איה מתי מבול מבלל דלא הוו. תימה לרבי יוחנן גופיה תקשי ליה הכא בט) דמתו בהבלא: